

Schwarcz Miklós

A kép édesapámat ábrázolja 1932-ben.

Apám 1898-ban született Újpesten. Négy polgárija volt, tisztviselőként dolgozott a Beszkártnál.

1919-ben, huszonegy évesen vörös katona volt [A Magyar Vörös Hadsereg a Tanácsköztársaság (lásd ott) fegyveres ereje, felállítását 1919. március 22-én rendelték el, augusztus 6-án feloszlatták.

-- A szerk.], a románok elfogták, és halálra ítélték. Egy egész éjjel álltak a kivégzőosztag előtt, de valamiért megkegyelmeztek nekik. Ezen az éjjelen apám megőszült, én már csak így láttam.

Anyám soha nem volt vallásos, de betartotta az összes kóserságot, mert az apám vallásos ember volt. Nem ortodox, hanem neológ. Minden este lejárt a Tar utcai imaházba. Péntek este volt gyertyagyújtás, az ünnepeket megtartottuk, apukám tartotta mindig a szédert. Anyám a nagy szegénységben is kóser konyhát vitt. Volt két vájdling a mosogatáshoz, a tejes edények fehérek voltak, azok voltak a kredenc egyik végén, és a pirosak voltak a húsosok. A háború után ennek vége lett.

Úszni úgy tanultam meg, hogy az apukám a Palatinus strandon bedobott a mélyvízbe, és ott állt mellettem. Nem féltem, és nem haragudtam, hanem élveztem, mert bolondoztunk. Az apukámmal folyton bolondoztunk. Imádtam az apámat, akinek nagyszerű humora volt. Én voltam a mindene, egyetlen gyermeke. Ma is érzem a kezemet a kezében, amikor hatéves koromban iskolába kísért, ami ugyan messze volt tőlünk, de épp ezért reggelente korábban indultunk el otthonról, hogy egy jó darabon gyalog mehessünk, kettesben legyünk. Közben mesélt, viccelődött, nagyokat nevettünk -- ez volt a boldogság. Nem tartott sokáig. Hét éves voltam, amikor először vitték munkaszolgálatra, és mi, anyámmal vasárnaponként Nagytarcsára mentünk el, ahol egy-két órára együtt lehettünk vele.

Aztán jött 1944. A harmadik emeleti ablakunkból zokogva néztem utána, ahogy viharkabátjában, valami hátizsákfélével lassan eltűnik a szemem elől. Tudtam, felfogtam, lehet, hogy soha többé nem látom őt viszont. A háború után, a zsidó gimnáziumban napi rendszerességgel volt szó arról, kinek a hozzátartozója hol volt és mikor, és honnan nem jött vissza. Az én esetemben az első angolórán derült ki, hogy a tanárnőm férje ugyanabban a században volt, ahol az apukám, és megadta nekem annak a bajtársuknak a címét, aki onnan visszatért. Ő mondta el, hogyan és miként halt meg apám, akinek az utolsó szava is az volt, hogy mi lesz a kislányommal.